

POSTANOWIENIE

6 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

Prezes SN Joanna Misztal-Konecka

na posiedzeniu niejawnym 6 grudnia 2024 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku M.I.

z udziałem P.I.

o podział majątku wspólnego,

na skutek skargi kasacyjnej M.I.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Świdnicy

z 1 września 2022 r., II Ca 940/21,

1. odrzuca skargę kasacyjną z zakresie skierowanym przeciwko rozstrzygnięciu zawartemu w pkt II zaskarżonego postanowienia;

2. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej w pozostałym zakresie;

3. zasądza od M.I. na rzecz P.I. kwotę 4050 (cztery tysiące pięćdziesiąt) złotych zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

1. Postanowieniem z 1 września 2022 r. Sąd Okręgowy w Świdnicy oddalił apelację wnioskodawczyni M.I. od postanowienia Sądu Rejonowego w Wałbrzychu z 30 czerwca 2021 r., w sprawie z udziałem P.I. o podział majątku wspólnego (pkt I) oraz oddalił wniosek uczestnika o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego (pkt II).

2. Od postanowienia Sądu Okręgowego skargę kasacyjną wniosła wnioskodawczyni, zaskarżając je w całości. Wskazała na naruszenie art. 31 § 2 pkt 1 i 2 k.r.o. oraz art. 33 pkt 3 k.r.o. w zw. z art. 863 i art. 207 k.c.; art. 65 § 2 k.c.; art. 686 w zw. z art. 567 § 3 k.p.c.; art. 378 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

3. Skarżąca wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powołując się na przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

Podawała, że w sprawie występują istotne zagadnienia prawne i potrzeba wyjaśnienia skutków wynikających z prowadzenia przez jednego z małżonków działalności gospodarczej w formie organizacyjnej spółki cywilnej, z której w ramach wspólności majątkowej małżeńskiej uzyskiwane są przez tegoż małżonka dochody, oraz rozstrzygnięcia, czy ustalenie wysokości dochodów z tytułu korzystania przez uczestnika postępowania z rzeczy wspólnej może zostać określone wyłącznie w ramach opinii biegłego sądowego, czy też z zastosowaniem art. 322 k.p.c.

W ocenie skarżącej skarga kasacyjna jest też oczywiście zasadna w zakresie przyjętej przez Sąd drugiej instancji metodologii rozpoznania roszczeń w ramach postępowania o podział majątku wspólnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

4. Wnioskodawczyni zaskarżyła skargą kasacyjną postanowienie Sądu Okręgowego również w zakresie, w którym Sąd ten oddalił wniosek uczestnika o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Należy przypomnieć, że poza wymaganiami formalnymi dopuszczalność skargi kasacyjnej, podobnie jak i innych środków zaskarżenia, uzależniona jest od wykazania przez skarżącego interesu prawnego w zaskarżeniu orzeczenia, który uwarunkowany jest wykazaniem pokrzywdzenia tym orzeczeniem. W uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 15 maja 2014 r. (III CZP 88/13, OSNC 2014, nr 11, poz. 108), której nadano moc zasady prawnej, wyrażone zostało stanowisko, że pokrzywdzenie orzeczeniem (*gravamen*) jest przesłanką dopuszczalności środka zaskarżenia, chyba że interes publiczny wymaga merytorycznego rozpoznania tego środka. Sąd Najwyższy przyjął, że ogólne założenie obiektywnej potrzeby uzyskania ochrony prawnej, które racjonalizuje

możliwość korzystania ze środków zaskarżenia, nie naruszając ich istoty, uzasadnia uznanie interesu prawnego w zaskarżeniu, jako przesłanki dopuszczalności środków zaskarżenia. Jej istnienie wynika z zasad i regulacji znajdujących odzwierciedlenie w Kodeksie postępowania cywilnego; objęta jest przewidzianym w tym Kodeksie systemem badania dopuszczalności środków zaskarżania orzeczeń. Interes ten występuje w razie pokrzywdzenia (*gravaminis*) i polega na niekorzystnej dla strony różnicy między zgłoszonym przez nią żądaniem a treścią rozstrzygnięcia. Przesłanka *gravaminis* pozwala przyjąć, że w części, w której orzeczenie jest korzystne dla skarżącego, skarga kasacyjna jest wyłączona, ze względu na brak pokrzywdzenia (tak też postanowienia SN: z 19 listopada 2014 r., II CSK 44/14; z 28 stycznia 2015 r., I CZ 122/14; z 25 lutego 2015 r., II CSK 447/14, i z 16 lipca 2021 r., I CSK 170/21).

W związku z powyższym należało odrzucić skargę kasacyjną z zakresie skierowanym przeciwko rozstrzygnięciu zawartemu w pkt II zaskarżonego postanowienia (art. 398⁶ § 3 w zw. z § 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

5. Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie służy zaś merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

6. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub

wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ustawodawca zmierzał do zagwarantowania, że skarga kasacyjna, nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie pełnić przypisane jej funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek do czterech ma więc zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga kasacyjna nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej sprawie. Tak więc, nie w każdej sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania, w przeciwnym razie Sąd Najwyższy stałby się wbrew obowiązującym regulacjom sądem trzeciej instancji. Nie jest rolą Sądu Najwyższego korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

7. Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie SN z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01), a jednocześnie zostać przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia SN: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02, i z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08).

Przedstawione w skardze kasacyjnej problemy nie mogą zostać uznane za zagadnienia prawne, o których mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Skarżąca nie przedstawiła argumentów, które świadczyłyby o możliwych interpretacjach, innych niż ocena, którą przyjął Sąd drugiej instancji. Wywody przedstawione w skardze kasacyjnej ograniczone są do zgłoszenia wątpliwości co do trafności stanowiska

Sądu Okręgowego, nie wskazują na istotne kwestie prawne, które wymagałyby wypowiedzi Sądu Najwyższego. Trzeba wskazać również, że zagadnienie prawne powinno odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni; zagadnienie takie nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącą odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej pewnych szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego rozstrzygnięcia. Tymczasem skarżąca nie przedstawia uniwersalnych zagadnień prawnych, nie wyjaśnia czemu zagadnienie te są sporne i jakie są możliwe drogi ich interpretacji. W istocie skarżąca poprzestaje na przedstawieniu własnej oceny rozstrzygnięcia i propozycji zmiany w postulowanym przez siebie kierunku. Pozwala to na przyjęcie, że skarżącej nie chodzi o wykazanie przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., a jedynie o poddanie zaskarżonego orzeczenia kontroli kasacyjnej.

8. Odnosząc się do powołanej przez skarżącą oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, wskazać trzeba, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, iż uzasadnienie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, jako przesłanki przyjęcia jej do rozpoznania, wymaga powołania się na kwalifikowaną postać naruszenia zaskarżonym orzeczeniem przepisów prawa materialnego lub procesowego oraz przeprowadzenia wyводу zmierzającego do jego wykazania. Oczywistość naruszenia ma miejsce wówczas, gdy jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu przepisów i doszukiwania się ich znaczenia. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje przy tym samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której spowodowało ono wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (zob. orzecznictwo przytoczone w motywach postanowienia SN z 6 listopada 2012 r., III SK 16/12).

Skarga kasacyjna nie zawiera argumentów świadczących o tak rozumianej oczywistej zasadności. Skarżąca ograniczyła się do ogólnikowego podania, że

zaskarżone orzeczenie stoi w jaskrawej sprzeczności z przepisami prawa niepodlegającymi w praktyce orzeczniczej różnej wykładni, nie podała jednak jakie konkretnie przepisy prawa zostały naruszone, w jaki sposób oraz nie wykazała, iż naruszenie takie miało charakter kwalifikowany, widoczny bez potrzeby dokonania głębszej analizy i prowadziło do wydania oczywiście wadliwego orzeczenia.

Przypomnieć należy, że przytoczenie podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienie (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.) oraz wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.), stanowią dwa odrębne, z uwagi na funkcje, jakie pełnią, niezależne od siebie wymagania skargi kasacyjnej. Formułując wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie, skarżąca powinna przedstawić wyodrębniony, samodzielny wywód prawny odnoszący się do wskazanych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Skarga kasacyjna wnioskodawczyni w istocie nie zawiera takich rozważań, a skarżąca poprzestaje na ogólnym zanegowaniu trafności zaskarżonego orzeczenia.

9. Według Sądu Najwyższego, nie ma przy tym innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

10. Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.). O kosztach orzeczono zgodnie z art. 520 § 3 k.p.c. oraz w związku z § 4 ust. 1 pkt 8 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

(R.N.)

r.g.